

NAJČEŠĆE BOLESTI DIVLJAČI

Divljač je podložna raznim oboljenjima. Ona može neke zarazne i parazitarne bolesti prenijeti na domaće životinje, pa i na ljude.

Za većinu bolesti divljači u prirodi ne postoji efikasan način liječenja, ali se raznim mjerama oboljenja i širenja bolesti mogu znatno smanjiti.

Vrlo bitno je uočavanje i otkrivanje bolesti kod divljači koja se može otkriti osmatranjem/monitoringom lovišta i divljači tj. njenim ponašanjem i izgledom.

Zdrava divljač je normalno živahna, pokretna, pažljiva, plašljiva i bježi na najmanji znak opasnosti. Bolesna divljač u prirodi može se uočiti i prepoznati golim okom, a posebno optičkim pomagalicama (dvoogled i sl.).

U zavisnosti od vrste bolesti može se uočiti:

divljač je mršava, vidljive su tjelesne deformacije, izrasline po tijelu, otok, napet trbuh, dlaka ili perje je promijenjeno, neobično ponašanje divljači, smetnje kod kretanja, pojačan iscjedak, životinja slini, nalazi uz tragove divljači i td.

U lovištu se može naći uginula divljač. Uginula divljač, uz mjere opreza, otprema se najbližoj veterinarskoj stanici ili veterinarskom fakultetu.

OBAVEZNE MJERE ZAŠTITE

Svaki lovac je dužan, preko lovačkog udruženja ili pojedinačno, da prijavi sumnju o zaraznoj bolesti veterinarskoj inspekciji ili veterinarskoj stanici. Za svako uginuće divljači mora se ustanoviti uzrok uginuća uz potrebne mjere opreza. Lovci, po naređenju inspekcije, uklanjaju iz lovišta zaraženu divljač, a pod stručnim nadzorom vrše zakopavanje, dezinfekciju, dezinskciju i sl.

Tamanjenje necijepljenih i neregistrovanih pasa i mačaka lotalica, lisica, vukova i ostalih je obaveza i pravilo za sve lovce, a ne da se svodi samo na lovočuvarsku službu ili pojedinca. Lovačka društva treba da donesu svoje planove i programe u kojima će stojati obavezne mjere zaštite od zaraze u lovištu.

Lovci su dužni vršiti cijepjenje svog psa od bjesnila.

BOLESTI PERNATE DIVLJAČI

Parazitarne bolesti:

Pernata divljač obolijeva skoro od istih bolesti kao i domaća perad. Tu treba napomenuti sljedeće bolesti: atipična kuga, influenza peradi, kokošiji tifus, kolera, tuberkuloza i sl. Meso nije za ljudsku ishranu.

Od **organskih bolesti** najčešće su: upala pluća, upala želudaca – crijevnog trakta, trovanje od agrohemijjskih sredstava.

Od parazitnih oboljenja poznate su:

Singamoza - Bolest uzrokuju valjkasti crvi u dušniku i većim bronhima. Bolest nastaje uzimanjem zaražene hrane, prožduranjem gujavica, pužica i dr. Obolijevaju najčešće pilići. Bolest se liječi po uputama veterinarara. Meso je jestivo.

Kokcidioza – Uzročnik su nevidljivi jednostanični paraziti. Pogoduju joj toplina, vlaga, a obolijevaju češće mladi. Dolazi do proljeva, upale crijeva. Liječi se pod nadzorom veterinarara.

BOLESTI ZVJERI

Najpoznatija bolest kod zvijeri je **bjesnilo**.

Najčešći prenosnik virusa je lisica. Ona je skoro i rezervoar virusa. Zaražena jedinka mijenja svoju ćud, u početku se ponaša pitomo, ali podmuklo ujeda.

Lisica često oboli i od parazitnih bolesti trihineloze, ehinokokusa, šuge.

Vuk i šakal obolijevaju skoro od istih bolesti kao i lisica. Medvjed obolijeva od bjesnila i trihineloze. Jazavac obolijeva od trihineloze.

LOVCIMA

Najčešće bolesti divljači

BOLESTI DIVLJIH SVINJA

Parazitarne bolesti:

Metiljavost (veliki i mali metilj)

Metilj se nalazi u jetri. Jaje metilja iz oboljele životinje izlazi sa izmetom. Izašlo jaje pojede pužić ili mrav, koji slinom izlučuje razvojne oblike metilja koji dospijevaju na travu, divljač ih pojede i ciklus se nastavlja.

Trakavičavost:

Jaja trakavice izlaze iz izmetina u prirodu, te uzimanjem zagađene hrane mogu se zaraziti i divlje svinje. Jedenjem mesa divlje svinje oboljele od trakavica, čovjek oboli od iste bolesti. Zbog toga takvo meso nije za upotrebu.

Ehinokokoza se javlja kao i kod psa. Uzimanjem zagađene vode ili hrane zarazi se i divlja svinja. Ličinka prolazi u krv. U jetri, slezini i plućima se razvijaju i poprimaju oblik mjehura (ciste), nazvane mali mjehurujak veličine do jajeta. Jetra i pluća sa mjehurujakom se ne smiju davati psima. Od ehinokokoze može oboljeti i čovjek. Meso se može koristiti uz uslov da se zaraženi organi odstrane.

Trihineloz:

Uzročnici trihineloze su nevidljivi golim okom. Životinja i čovjek se zaraze jedući zaraženo meso. Meso ubijene divlje svinje se obavezno dostavlja veterinarskoj stanici i veterinarskom zavodu. Za pregled se uzima komad mesa veličine oraha i to sa mišićnog dijela dijafragme (dišne prečage), koja odvaja trbušnu od plućne šupljine. Mogu se uzeti i komadići mesa drugih mišića (trbušni, između rebara, oko grkljana, ispod jezika), ali kod njih se uzročnici trihineloze nađu samo kad je životinja jače zaražena. Trihineloz je dosta raširena, a zaraženo meso je veoma opasno za zdravlje ljudi. Divlje svinje oboljevaju od istih zaraznih bolesti kao i domaće svinje (svinjska kuga, afrička svinjska kuga, vrbanc, šap, bjesnilo). Meso zaraženo nabrojanim zaraznim bolestima nije za ljudsku ishranu. Pogrešno je rezonovanje lovaca, kada ostrijele divlju svinju, da kažu, "u našem lovištu nema zaraze", te odmah dijelove ponutrice peku na ražnjicima u šumi. Nikad se ne zna. Pregled mesa ostrijeljene divljači obavezno treba izvršiti u veterinarskoj stanici.

BOLESTI SRNA, JELENA I DIVOKOZA

Od organskih bolesti česte su:

- upala probavnih organa
- upala pluća, bubrega
- mehaničke povrede
- (lomovi, napuknuća unutarnjih organa i sl.)

Parazitarne bolesti:

Želudačno - crijevna crvljivost

Tanki crvi najčešće se nalaze u sirištu, a nađu se i u predželudcu i crijevima. Znaci te bolesti su opća slabost organizma, blijede sluznice, ogroman broj sitnih crva, životinje su stalno gladne i mršave. Pasu i po danu. Meso se može koristiti za ishranu, kada se odstrane zaražena crijeva i predželudac.

Nosni štrk

Tokom ljeta nosni štrk izleže u nos sme male ličinke koje se potom popnu u ždrijelo. U proljeće te ličinke narastu do 4 cm, debljine olovke i prave smetnje životinji. Životinja otresa glavom, kašlje, kiše. Ličinke ispadaju i padaju na tlo, gdje se ponovo razvijaju. Meso je za upotrebu, kada se odstrane i učine neškodljivim zaraženi dijelovi.

Ugrčavost

Od maja do kraja jula ženka kožnog štrka izleže jaja na koži sme (rjeđe jelena ili divokoze). Jaja probiju kožu i razvijeni oblici ugrka počinju putovati po organizmu. Kada na svom putu dospiju u potkožno tkivo leđa, probuše kožu da bi stvorili rupe za disanje. Tokom aprila ličinke izlaze kroz te rupe iz kože i padaju na tlo. Iz ličinke se onda ponovo razvijaju kožni štrkovi. Bolest izaziva oštećenje kože. Meso se može koristiti, ukoliko nije vodnjikasto. Šuga divokoze
Uzročnici - šugarci na glavi, vratu ili prednjem dijelu prsa buše u koži kanale. Javlja se svrabež, pa se životinja često češe. Prenosi se dodiranjem zaražene životinje ili predmeta.

Meso se može koristiti, ali koža se mora neškodljivo ukloniti.

Zarazne bolesti divljih preživara:

Bedrenica ili crni prišt – Bolest izaziva bacil anthraxa. U jednom od svojih oblika bacil se može dugo zadržati na nekom terenu. Bolest se prenosi zaraženom hranom i vodom, a rjeđe preko kože. Glavni izvor zaraze su lešine životinja uginulih od ove bolesti. Bolest se prenosi i na čovjeka. Sve sumnje na ovu bolest obavezno prijaviti veterinarskoj inspekciji. Meso je opasno za ljudsko zdravlje.

Bjesnilo – Slično je bolesti bijesnog psa.

Od ostalih bolesti treba znati:

- zarazno sljepilo divokoza
- zarazna bradavičavost divokoza
- slinavka i šap
- bruceloza, nekrobaciloza i sl.

BOLESTI ZECA

Organske bolesti:

- upala kože
- upala usne šupljine
- upala pluća, želudca, crijeva, mokraćnog kanala, bubrega
- bolesti polnih organa (muda i materice)
- tumorozne izrasline itd.

Često zečevi mogu biti otrovani od zaštitnih agrohemijskih sredstava. Meso otrovanog zeca nije za ljudsku ishranu.

Parazitarne bolesti:

- krpelj, mali i veliki metilj,
- plućna crvljivost,
- trakavičavost, kokcidioza, šuga,

Krpelj može prenositi i neke zarazne bolesti.

Metiljavosti je podložna divljač na terenima obilatim vlagom. Meso divljači oboljele od parazitarne bolesti može se koristiti, s tim što oboljele dijelove (crijeva, jetru, kožu i dr.) treba odstraniti.

Zarazne bolesti:

- bruceloza zečeva
- zečija kuga
- pseudotuberkuloza
- tularemija
- toksoplazmoza, statilomikoza i dr.

Meso zaraženo ovom grupom bolesti nije za upotrebu.

